

Tamara Lujak

Korenje neba ili Priče sa oblaka: Genealogija neba

Rezime: Tema ovog rada jesu dve knjige: „Priče sa oblaka“ (Presing, Mladenovac, 2016) i „Korenje neba“ (Presing, Mladenovac, 2018), koje, naslanjajući se, nastavljajući se jedna na drugu, pokušavaju da prikažu, oslikaju, dočaraju rađanje i spajanje neba i zemlje, postanak zvezda i Mlečnog puta, i odgovore na pitanje zašto je nebo plavo, a sunce ponekad crveno itd.

Ključne reči: genealogija neba, svemir, zvezde, vile, stara srpska mitologija, bajke, bogovi, mini mitovi

Osobenost bajki je u tome što one, krećući se kroz svet čuda, oslobođene zakona stvarnosti, izlažu opšte istine kroz iznenađujuće i neuobičajene primere, logici suprotne, ali fantaziji dopuštene.

Danica Jakšić

Iako su izatkane na potki sna i mašte, bajke predstavljaju najdublju stvarnost. One nas uvode u domen sna, ali taj san je takav da ne prestaje biti java, one nas suočavaju sa načinom postojanja, koje je ostvarenje jedinstva sna i jave, pa stoga i najviši izraz integralnosti života. Bajke nam pokazuju put kojim treba da krenemo ako želimo da uspostavimo savršen sklad između prirode i čovečjeg duha.

Jugana Stojanović

1. Uvod

Živeći u prvo vreme na otvorenom, izložen svim mogućim ćudima Zemlje i vasiona, pa tek kasnije osvojivši okapine¹ i pećine, i još kasnije savladavši zemljoradnju i naučivši da sam podiže i štiti svoja staništa, čovek se od najstarijih dana pitao kako je postalo nebo, zvezde, vasiona i Zemlja, i dao neke od najboljih odgovora kroz mitove, legende i bajke, ali i, mnogo kasnije, kroz dobru knjigu, Bibliju.

Život na otvorenom, u doba kada praistorijski čovek nije razumeo ni spoznao ni sebe samoga, a kamoli prirodu i vasionu koji su ga okruživali, mora da nije bio ni lak ni prijatan. Trebalo je zaštititi se od iznenadne kiše i grada i razumeti zašto su pali, trebalo je pobeći od Sunca i njegove žege i razumeti zašto sjajna zvezda leti tako nemilosrdno tuče, i trebalo je, najzad, sagledati sav taj nepregledni nebeski prostor, načičkan treperavim, pulsirajućim očima što posmatraju, što mora da je bio, kako uzbudljiv, tako i

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Rock_shelter

<https://sr.wikipedia.org/wiki/Okapina>

strahovit, zastrašujuć prizor (u vreme kada vazduh nije bio zagađen izduvnim gasovima i noćnim svetlom kao danas).

Ali, možda je prvo i pre svega, čovek bio upitan nad tim gde to Sunce brodi i kuda nestaje kad nastane noć, i kako to da se izjutra stalno ponovo rađa. Ne smemo da zaboravimo ni pojavu njegovog vernog, bledog pratioca, Meseca, kao ni saznanje da su plima i oseka za njega neraskidivno vezani, koje mora da je došlo tek vekovima, milenijumima kasnije. Stravu mora da je izazivala i promena boje neba i Sunca, a naročito njegovo (ili Mesečevo) pomračenje, o gromovima da i ne govorimo. Ovo su samo neka od pitanja i problema koji su mučili praistorijskog čoveka od njegovog postanka (do danas).

Kako je, dakle, od kad zna za sebe, čovek bio gladan odgovora, ali i novih, nepostavljenih, pitanja, tako sam i ja poželela da sebi, i čitaocima, postavim nova pitanja koja se tiču postanka sveta i dam nove, drugačije odgovore. Plod tog „razgovora“ sa samom sobom, jesu dve knjige: „Priče sa oblaka“ (Presing, Mladenovac, 2016) i „Korenje neba“ (Presing, Mladenovac, 2018), koje, naslanjajući se, nastavljajući se jedna na drugu, pokušavaju da prikažu, oslikaju, dočaraju rađanje i spajanje neba i zemlje, postanak zvezda i Mlečnog puta, i odgovore na pitanje zašto je nebo plavo, a sunce ponekad crveno itd.

Postoji i druga dimenzija ovih knjiga, a to je ekološka: sva je priroda u službi čoveka, baš kao što su i sva bića (pa bila ona i mitološka) u službi prirode. Time se, kroz veći broj tekstova objavljenih u nekoliko brojeva Zbornika Astronomskog društva „Ruđer Bošković“, zaokružuje cela priča Umetničko-ekološkog projekta „Čisto i Bistro“ (da ne kažem načina života):² čovek je tu da bi živio u saglasju sa prirodom, i to ne sme da zaboravi. Nije čovek gospodar, kao što to nije ni priroda.

Stvoreni smo kako bismo živeli u simbiozi, jedan drugom pomagali, a to smo pričama koje ćemo prikazati u ovom radu, kao i svim pričama objavljenim u Zborniku Astronomskog društva „Ruđer Bošković“,³ i akcijama u okviru Umetničko-ekološkog projekta „Čisto i Bistro“⁴ i pokazali: i čovek i

² Tamara Lujak, *Umetnici i priroda: Ekološko-umetnički-obrazovni projekat „Čisto i Bistro“*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VIII“, str. 595, Beograd, 2016.

Tamara Lujak, *Čuvari semena*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VIII“, str. 595, Beograd, 2016.

³ Tamara Lujak, *Neposlušna zvezda*, XVI nacionalna konferencija astronoma, str. 388, Astronomska opservatorija u Beogradu, Beograd, 2012.

Tamara Lujak, *Veo*, XVI nacionalna konferencija astronoma, str. 387, Astronomska opservatorija u Beogradu, Beograd, 2012.

Tamara Lujak, *Beluša*, XVI nacionalna konferencija astronoma, str. 386, Astronomska opservatorija u Beogradu, Beograd, 2012.

Tamara Lujak, *Rađanje jednog sna*, XVI nacionalna konferencija astronoma, str. 386, Astronomska opservatorija u Beogradu, Beograd, 2012.

Tamara Lujak, *Supernova*, XVI nacionalna konferencija astronoma, str. 385, Astronomska opservatorija u Beogradu, Beograd, 2012.

Tamara Lujak, *Kako je nastao život*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VI“, str. 959, Astronomsko društvo „Ruđer Bošković“, Beograd, 2010.

Tamara Lujak, *Kako je nastao Mlečni put*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VI“, str. 958, Astronomsko društvo „Ruđer Bošković“, Beograd, 2010.

Tamara Lujak, *Kako je nastalo nebo*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VI“, str. 956, Astronomsko društvo „Ruđer Bošković“, Beograd, 2010.

Tamara Lujak, *Kako se rađaju zvezde*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VI“, str. 956, Astronomsko društvo „Ruđer Bošković“, Beograd, 2010.

priroda propadaju ukoliko ne žive u slozi, harmoniji, sazvučju. To je ono što je savremeni čovek zaboravio i to je ono što ove priče, ove zbirke u sebi nose – poziv da se čovek vrati prirodi, da ne zaboravi iz čijih je nedara potekao, jer jedino će tako očuvati sebe, jedino će tako očuvati Prirodu.

2. Korenje neba ili Priče sa oblaka: Genealogija neba

Osnovna pouka bajki je da dobro i pravda uvek pobeđuju, a zlo, ma koliko snažno ono bilo, uvek biva kažnjeno. Bez obzira da li je ishod srećan ili tragičan, iz bajki uvek izbija pouka čovečnosti i moralne veličine. U bajkama je ostvarena vešta simbioza elemenata narodnog života i sistema verovanja i težnji ka pravičnijoj slici životnih odnosa.

Milena Maglić-Jovanović

Arhaična tradicija govori o tome da nebo i zemlja predstavljaju bračni par – oca i majku.⁵ Nemajući, sigurno, baš tu jasnu misao u glavi, ali svakako to nesvesno naslućujući, godine 2008. pristupila sam pisanju mini bajki, mini mitova koji su za glavnu temu imali genealogiju neba (i zemlje).

Kako je sve povezano, i kako nebo i zemlja čine neraskidivu celinu, tako su bajke koje su ušle u zbirku o postanku neba („Priče sa oblaka“), govorile i o zemlji, i obrnuto, priče koje su ušle u zbirku o postanku zemlje („Korenje neba“), govorile su i o nebu. Jedno se iz drugog rodilo, jedno je postalo zahvaljujući drugom, tvoreći tako neraskidivu celinu.

Zato su u ovom tekstu obe zbirke predstavljene kao celina, jer se jedna na drugu nastavljaju, jedna u drugu uviru, jedna iz druge izvire, baš kao što to čine nebo i zemlja: kiša ne bi imala gde da pada, da nema Zemlje, sunce ne bi imalo koga da greje da nije ljudi, dok vile ne bi imale kuda da lete da nije neba, čovek ne bi imao o čemu da sanja, da mu nije nebeskog svoda i zvezda iznad glave.

Upravo iz upitanosti pred tim i takvim snovima (o čemu je to čovek sanjao kroz vekove zagledan u nebo i zvezde, i da li je i kako te snove prenosio), usudila sam se da dam, tek poneke, odgovore:

Priče sa oblaka

Nebo predstavlja i izvor mašte. Milioni načina i veštačkih sredstava kojima je zasut čovek na

⁴ <http://cistoibistro.blogspot.rs/2017/04/akcija-ciscenja-resnickog-jezera-pariguz.html>

<http://cistoibistro.blogspot.rs/2016/11/akcija-ciscenja-okoline-planinarskog.html>

<https://belegbg.wordpress.com/2016/04/11/projekat-most-kulture-mjanmar-srbija/>

<http://cistoibistro.blogspot.rs/2015/11/akcija-ocistimo-kosutnjak-uspesno.html>

<http://cistoibistro.blogspot.rs/2015/02/akcija-ciscenja-kosutnjaka-28-marta.html>

<http://rakovica.rs/akcija-ciscenja-kosutnjaka/>

<http://cistoibistro.blogspot.rs/2014/07/ekoloska-akcija-cisto-i-bistro-ocistimo.html>

<http://www.blic.rs/Vesti/Beograd/498386/Akcija-ciscenja-divljih-deponija-na-Kosutnjaku>

⁵ Dragan Radović, *Psovka ili nebesko u opscenom*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VIII“, str. 484, Beograd, 2016.

zemlji ne sadrže i ne pružaju toliki stepen maštovitosti, fantazije, blistavosti prostora, smisla i veličine, koliko sadrži nebo, kad se u njega zagledamo celom dušom.

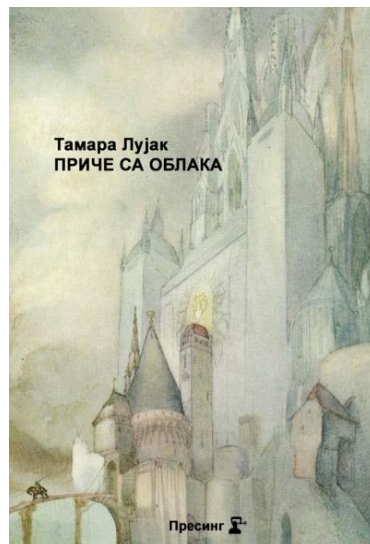
Laza Lazić

Mini mitovi (bajke) dati u zbirci „Priče sa oblaka“ (i oni u zbirci „Korenje neba“) zamišljeni su kao odgovori na pitanja, koja kao da su izašla iz knjige „1000 zašto, 1000 zato“ (Kako je nastalo nebo, Kako se rađaju zvezde, Kako je nastao Mlečni put, Zašto je sunce ponekad crveno). Zvezde i vile nisu, međutim, jedina tema kojom se zbirka bavi: upitanost stoji i pred atmosferskim pojavama – kako su i zašto nastali grad i munje, oblaci i sneg, inje i duga, magla i gromovi...

U zbirci, koju čini 25 bajki, priče su poslagane u ritmu nebo/zemlja: kako zbirka govori o postanku neba, tako su kroz ovaj ritam provučene i bajke o postanku zemlje. Na taj su način spojene dve sfere, razbijena je monotonost pripovedanja i povećan je broj motiva (i likova) koji se u zbirci javljaju.

Centralno mesto nije dobila naslovna, već priča „Kako je vila Belija dobila čarobnu moć“, čija je radnja smeštena na nebu i koja o nebeskoj sferi govori. U bajci koja joj prethodi („Gde vetrovi spavaju“), ali i u onoj koja sledi („Kud oblaci brode“), glavni akter je priroda (vetar i oblaci), jer jedino je u njenom okrilju, pod njenom zaštitom vila Belija mogla da bude rođena. Kako su i vetar i oblaci u ovim pričama vezani za zemlju, dok Belija živi na nebeskim dvorima – tako su dve sfere, nebo i zemlja, u centralnom delu zbirke, spojene u jednu.

U vreme kada se sve manje čuda dešava u svetu, zbirka „Priče sa oblaka“ donosi pregršt čudesnih situacija, motiva, pojava, ljudi i bića. U vreme kada su se humanost, požrtvovanost i ljubav (prema bližnjem i prema Prirodi) nekako otuđili od čoveka, zbirka te nepravde „ispravlja“. Time možda neće sve krive Drine biti ispravljene, niti svi ljudi „postavljeni“ na svoje mesto (vraćeni sebi samima, odnosno Prirodi), ali dovoljno je da zbirka utiče makar na jednoga – pa je njena „misija“ ispunjena.

Slika 1: Tamara Lujak, *Priče sa oblaka*, Presing, Mladenovac, 2016.

Zašto je sunce ponekad crveno

Jutrobog je plakao od sreće dok je pravio vilu od oblaka, treperio mu je svaki nerv dok je stvarao zamamne obline, belu put zbog koje bi boginje, a posebno vile, osetile nalet ljubomore, oči crne poput noći, kosu rasutu kao gar u peći.

Sazdana od divote i dobrote, zvezde je pod trepavicama krila. Kao krupni dukat na oblacima prošaranom nebu, takvo joj je bilo lice. Usne, modre poput noćne ruže, darivale su medne osmehe, a vilin lahorast dah opijao je svakoga ko bi je sreo.

Blistava zvezdica beše Ljubišnja. Rasla je u visokim dvorima koji su nebo i sunce doticali, mesecu put presećali. Na ležaljci satkanoj od inja je snivala, paučinom se pokrivala. Hranila se snežnim pahuljicama, rosom umivala.

Preko dana je tkala na zlatnom razboju, noću je vezla prekrivke od srebrnih niti, a kad bi se umorila, šetala bi nebeskim vrtom i pevala milozvučnim glasom pesme u slavu Jutroboga.

Mnogi su prosili vilinu ruku i mnogi su bili odbijeni. Želeli su je vetrovi i oluje, iskali su je gromovi i munje, bogovi južnih i severnih mora slali su poklone u vidu bisera i biljura, ali niko nije uspeo da raspiri žudnju u malenim grudima.

Jednog je dana samo sunce odlučilo da okuša sreću, te izađe pred vilu. Ljubišnja ukrasi trpezu tkaninom istkanom od tananih sunčevih zraka, hranu posluži iz tanjira posutih mesečevim prahom, a medno vino usu iz pehara načinjenog od najčistijeg gorskog kristala.

„Danima daješ tople tonove i prave nijanse“, odvaži se sunce nakon ukusnog jela. „Voleo bih da sediš pored mene na sunčanom tronu, jer te ljubim svetlosti moja sjajna.“

Sedeli su neko vreme u tišini, kad vila ustade i prošeta dvoranom.

„Zemlja mi je obećala da će vitez doći“, prozbori Ljubišnja obazrivo. „Šaputali su mi o njemu vetrovi i potok, trava i mirisni cvetak i donosili mi njegove korake i dodire. Stoga Vas moram odbiti milo Sunašce, jer moje je srce obećano drugome.“

Kako je to izrekla, tako se zatresoše dvori od oblaka. Sunce skoči kao oprženo i pocrvene od glave do pete od besa i ljutine. Zar ono da bude odbijeno?! Sirota vila istrča iz dvorane kako bi sačuvala živu glavu.

Tog je dana sunce pržilo zemlju kao nikada pre. Ljudi su se sklanjali u svoje domove, tražili spas u rekama i jezerima, molili Jutroboga za kišu, ali ništa nije pomagalo. Usevi su propali, izvori presušili, marva lipsala.

I ko zna šta bi se sa sirotom vilom dogodilo da se na nebeskim dvorima u jutro nakon prosidbe nije pojavio srebrni vitez. Niko nije znao otkuda je i kako došao, niti je ko pred njega smeo da stupi, jer se govorilo da je jači i strašniji od samog Jutroboga čim se kao smrtnik obreo na nebeskim dvorima.

Jedino se Ljubišnja odvaži, te stupi pred viteza. Kako je prošla kroz nebesku kapiju, tako joj srce na trenutak stade, a lice izgubi boju. Vila se nasloni na zvezdanu kapiju dok je u čudu i neverici posmatrala viteza svog u srebru kako miluje grivu vernog konja i nešto mu tajno poručuje.

Kako je Vujan podigao glavu i ugledao Ljubišnju, tako mu ispade mač iz ruke i vitez, kao gromom pogođen vilinom lepotom, smušeno prozbori:

„Naklon, kraljice mog neba.“

„Dobro jutro, dobri moj viteže.“

U taj se tren navukoše oblaci, Jutrobog posla kišu na zemlju, a Ljubišnja pade u zagrljaj obećanom joj vitez. Nikad se više Vujan i Ljubišnja nisu razdvajali. Živeli su u sreći i veselju, a samo bi ponekad sunce pržilo jače i svo bi se zacrvenelo u licu kad bi ih ugledalo gde se u srebrnim kočijama po nebu izvoze.

Korenje neba

Drveće se kao žudnja zemlje propinje
Na vrhove prstiju
Ne bi li zavirilo u nebesa
Tagore

Cela priroda (brda, drveće i snežne pahulje, duga, magla i inje), manje poznata božanstva iz domaće mitologije (Jutrobog i Belobog), kao i moje omiljene vile, oblakinje, i ne samo one (već i gorske, jezerske i zagorkinje), učestvuju u stvaranju sveta, njegovom oblikovanju, rastu i stasavanju – tako su zamišljene obe zbirke bajki. Na taj su način spojene mitologija i ljubav prema prirodi, na taj su način dati odgovori na mnoga pitanja koja su me „mučila“ o postanku sveta.

Iako je zbirka, koju čini 21 bajka (nanizana u ritmu: zemlja/nebo), po njoj dobila ime „Korenje neba“, ova bajka nije dobila centralno mesto u knjizi. Kako zbirka govori o postanku zemlje (kroz ovu temu provučene su i bajke o postanku neba), tako je centralno mesto dobila priča „Kako su vile nastanile drveće“, jer iako je radnja smeštena na Zemlju, tiče se obe sfere. Tako su u središnjem delu zbirke direktno sučeljena, odnosno spojena dva poda – nebo i zemlja. Njoj prethodi priča „Kako su postale vile“, čija je radnja, opet, smeštena na Zemlju. Jedno je čudo (stvaranje vila), moralo da prethodi drugom (spoju neba i zemlje). Bez prvoga, drugo nije moglo da se desi, a u tome (u poruci koju bajka nosi) možda leži treći razlog zbog kojeg je priča „Kako su vile nastanile drveće“ dobila centralno mesto u knjizi: zahvaljujući naporu sila prirode i žitelja neba, kao i ljudskoj žrtvi, postalo je čarobno drvo, rodile su se vile – što je osnova za sva ostala čuda koja se u zbirci dešavaju, pa i za ono najvažnije – „rađanje“ korenja neba.

Kako su zbirke nastale pod snažnim uticajem knjige „Trava od devet mrakova“, Janka Levnaića, tako su rođene nove vrste vila: ključarke i biserkinje, jezerske i gorske, zagorkinje i oblakinje. Šarolikost tema time, međutim, nije iscrpljena: zbirke daju i odgovore na pitanja: *Kako su postali jednorozzi, Kako je nebo postalo plavo, Kako su nastali čarobni snovi, odnosno Kako su nastali paperjasti oblaci*; ali i na ona druga, koja se tiču prirode: kako su nastali: zimzeleno drveće, zemljotresi, Vilina planina, žalosna vrba, odnosno sneg, vetrovi, *Oblak i njegova senka...*

U vreme kada smo zaboravili na sopstvenu istoriju i mitove, u vreme kada smo zaboravili na sopstveni jezik i pismo, kada smo, dakle, odbacili sopstvene korene, ova zbirka „stvara“ novu „istoriju“, donosi nove mitove, „koristi“ zapostavljeno pismo (ćirilicu), iznosi svo bogatstvo jezika (uz upotrebu mnogih sinonima, kao u bajci „Kako su postala brda“), i najzad stvara, pušta, gradi, rađa „novo“ korenje – a postoji li moćnije, šire i bogatije korenje od korenja neba?

Slika 2: Tamara Lujak, *Korenje neba*, Presing, Mladenovac, 2018.

Korenje neba

Kada je stvarao svet na samom početku vremena, poslednje što je Dabog stvorio bilo je nebo. Tamno i teško, valjalo se ono po tek rođenom svetu, rušilo drveće i čupalo ga iz korena, premeštalo reke i izlivalo ih iz korita. Tako su nastala prva plavna područja i prve pustinje, ali to ni malo ne obradova Daboga.

Shvatio je da će morati da prikuje nebo za zemlju ukoliko želi da tanana bića koja je stvorio uživaju u svom blagu koje je za njih načinio. Ali kako to da uradi? Nebo je hiljadu puta teže od zemlje - kako će tako krhka planeta da ga nosi? Dugo je razmišljao šta da uradi, kad pred njega izađe jedna smerna vila. Začudi se bog ovoj iznenadnoj poseti i ponudi vilu ukusnim jelima i okrepljujućim pićem.

„Prešla sam dug put, Uzvišeni, kako bih iznela svoj skromni predlog. Pročula se tvoja muka širom sveta, pa sam došla da ti ponudim pomoć.“

Dabog je sa čuđenjem posmatrao tanano biće vazduha. Zar je ovo krhko stvorenje moglo da reši problem koji on nije bio u stanju da razreši?

„No, da čujem“, reče odsečno.

„Nebu je potrebno korenje, a ne okovi“, počeo vila smelo. „Potrebno mu je da cveta i raste, kao i svakom drugom biću, a ne da ga zatamnjuješ i u okove bacaš.“ Dabog taman htede da vikne, kad ga vila blagim pokretom ruke umiri:

„Čuj moj predlog do kraja. Ono što ti predlažem sasvim je jednostavno: pusti da korenje iz mog srca raste.“

Dabog je bio zapanjen. Sedeo je ukočeno na prestolu, dok je vila sa nestrpljenjem očekivala njegovu odluku. Dugo ju je posmatrao, pomno proučavajući svaki pregib na njenom licu, kao da će mu oni reći da li je tako nešto zaista moguće. Kad se najzad pribra, nakon nekog vremena, upita je ozbiljnim glasom:

„Svesna si žrtve koju bi time položila?“

Vila nemo klimnu glavom.

Dabog ustade sa prestola, priđe joj krupnim koracima i privi je nežno na grudi.

„Želja će ti biti ispunjena“, prozbori drhtavim glasom. „Iz poštovanja prema nesebičnoj žrtvi učiniću da ne budeš mrtva - snevaćeš večnim snom, dok će ovaj svet, tebi u čast, biti nazvan tvojim imenom.“

Bi sve onako kako je Dabog rekao. Vilu je položio na голу zemlju na samom kraju sveta, učinio da korenje neba iz njenog srca raste, ogradio je visokim rastinjem i večno rascvetalim cvećem, dok je našu planetu nazvao njenim - najlepšim - imenom: Gea.

Kako je nebo postalo plavo

Dočuo jednom Def priču o hrabroj vili koja je dozvolila da joj iz srca korenje neba raste i pozeleo da je upozna. Odgovarali ga otac i majka, odgovarali ga prijatelji, junak se namerio na put i odgovoriti se ne da.

Spakovao je sve što mu je bilo potrebno, useo na vernog konja i krenuo. Jahao je bez kraja i konca, po kiši i po snegu, po suncu i žegi, sve dok jednog dana nije došao na sam kraj sveta. Bio je to negostoljubiv teren, ali se Def nije dao pokolebati, već obode konja i smelo nastavi put.

Jahao je još nebrojeno dana, dok nije došao do zelene oaze, mesta gde je počivala večito usnula Gea. Iako je stoletno rastinje bilo gusto i visoko, ipak je jasno mogao da vidi korenje neba kako iz vilinog srca raste. Toliko se razgranalo i razbokorilo tokom vekova da je ličilo na crne, debele lijane što se sa neba spuštaju.

Junak je zadivljeno posmatrao nesvakidašnji prizor, kad sjaha s konja i probi se kroz gusto rastinje do mesta na kojem je ležala vila. Kosa crna kao gar beše joj rasuta po zelenoj travi, obrazi joj behu rumeni, a put bela poput meseca. Dirnut njenom sudbinom, očaran njenom lepotom, Def pade na kolena i gorko zaplaka.

Sunce je bilo visoko na nebu, kad je došao k sebi od bola. Osvrnuo se oko sebe i ustanovio da je od njegovih suza nastao izvor pitke vode, pa se umi i osveži malo.

Ovo mesto je čarobno, pomisli ushićeno, ali se istog trena sneveseli kad mu pogled pade na vilino lice koje, iako je okolno rastinje bilo izuzetno visoko, nije počivalo u senci. Sunce joj nije pržilo kožu, ali se mladiću ipak steže srce pri pomisli da svakog dana trpi nesnosnu vrućinu.

„Kad bih mogao da ti načinim hlada“, uzdahnu setno.

„Kad bi nešto tako bilo moguće“, začu najedared gromoglasan glas, „da li bi pristao da svoj život vežeš za njen?“ Daf bez oklevanja klimnu glavom i duboko se pokloni vladaru sveta.

Dabog bi zadivljen mladićevom požrtvovanošću i odluči da izađe u susret njegovoj želji. Namah se stvorio pred junakom, stežući mu srdačno ruku. Potapša ga zadovoljno po ramenu i tako ga je lako udario, da se Def jedva održa na nogama.

„Ako bih mogao da zamolim za dozvolu da je poljubim pre nego...“, zamuca mladić zbudjeno. Dabog se osmehnu, nemo klimnu glavom i skloni u stranu.

Junak kleknu na kolena, skloni nestašni uvojak sa vilinog lica i spusti poljubac na njene tople usne. Istog trena nebo promeni boju i iz crne pređe u svetloplavu, kakvu ima i dan danas. I sam Dabog stajaše zbudjen pred čudom koje se dogodilo. Kad je došao k sebi, pretvorio je smelo momče u žalosnu vrbu, kako bi do kraja i konca mogao da štiti i miluje onu koju najviše voli.

3. Zaključak

Dok sam pisala prvu zbirku „Priče sa oblaka“, dugo sam razmišljala kako da rešim jednu od možda najvećih zagonetki koja čoveka „muči“ odavnina: kako je nebo „vezano“ za Zemlju, i da li je to uopšte moguće? Odgovor se sam nametnuo: spoj je moguć jedino preko drveta dovoljno visokog da svojom

krošnjom nebo dodiruje. To, prirodno, ne može biti bilo kakvo drvo, već samo ono koje iz vilinskog srca raste.

Tako je spojeno nekoliko motiva koji se provlače kroz obe zbirke: ljubav vilinskog (i ljudskog) sveta prema Prirodi, nebo i Zemlja spojeni (su) neraskidivim vezama, ljubav Prirode prema čoveku (vilama), težnja jednih da pređu u svet drugih (čoveka da pređe u vilinski svet i obratno), što je pokretač svih velikih promena (u Prirodi).

Akteri obe zbirke fantastični su likovi: i Priroda i čovek, i bogovi i vile – sve je i svi su rođeni iz čudesnog, zarad čudesnog, i, što je možda najvažnije, u službi su čudesnog. Jedni drugima odišu, jedni dišu zarad drugih, jedni o drugima sanjaju, jedni za drugima pate, i najzad, i najvažnije, jedni se sa drugima spajaju, tvoreći svet (kakvim ga poznajemo danas).

Iščitavajući mnogo literaturu za potrebe pisanja ovog teksta, pročitala sam, na samom kraju, i jednu misao mog uvaženog kolege Zorana Stefanovića, koju sam objavila na blogu „Beleg”,⁶ a koju je on izrekao na jednom od mnogih predavanja održanih ove godine u Univerzitetnoj biblioteci „Svetozar Marković” u Beogradu (u okviru predavanja pod nazivom „Slovenska i srpska književna fantastika”): *Naučna fantastika očekuje da se suočiš sa svemirom*, što samo govori u prilog mišljenju da ništa nije slučajno na ovom svetu. Stoga, dozvoliću sebi da, za kraj, parafraziram Zorana Stefanovića i kažem: *fantastika očekuje da se suočiš sa svemirom*. Zato su i nastale zbirke „Priče sa oblaka” i „Korenje neba”.

Literatura

Dragan Radović, *Psovka ili nebesko u opscenom*, Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba VIII”, Beograd, 2016.

Tamara Lujak, *Korenje neba*, Mladenovac, 2018.

Tamara Lujak, *Priče sa oblaka*, Mladenovac, 2016.

Roots of the sky or Stories from the sky: Genealogy of the sky: This work represents two books: „Stories from the sky” (Mladenovac, Presing, 2016) and „Roots of the sky” (Mladenovac, Presing, 2018), which, complementing each other, talk about birth of the stars and Milky Way, birth and conjunction of the sky and Earth; why the sky is blue and why the sun is sometimes red etc.

Key words: genealogy of the sky, universe, stars, fairies, old Serbian mythology, fairy tales, gods, mini myths

Zbornik radova konferencije „Razvoj astronomije kod Srba X”, str. 617, Beograd, 2019.

⁶ <https://belegbg.wordpress.com/2019/05/28/misli-za-svaki-dan-stefanovic/>